

UAB & internationalisering

*Over het geheel dat groter is dan
de som der delen.*

*Een voorstel tot nauwere centrale samenwerking
op het vlak van internationalisering tussen
de Erasmus Hogeschool Brussel en
de Vrije Universiteit Brussel*

JEAN-PIERRE ROOSE, BUREAU INTERNATIONALISERING EHB
FILIP CALLEWAERT, INTERNATIONAL RELATIONS & MOBILITY OFFICE VUB

MAART 2005

1. Inleiding

Vroeger werd al samengezeten om na te gaan waar de VUB en EhB *konden* samenwerken op vlak van *internationalisering*. Vandaag wensen wij na te gaan voor welke dossiers wij dat *moeten* doen.

Op het huidige moment wordt reeds voor diverse aspecten samengewerkt op vlak van *internationalisering*, zij het op ad hoc basis. Wij vragen om dergelijke realiteit door de overheden te erkennen, en om de respectieve diensten van beide instellingen te stimuleren hierin nog verder te gaan zodat een structurele samenwerking mogelijk wordt. Vertrekkend vanuit het respect voor ieders uniciteit, wensen wij de complementariteit te benadrukken.

Internationalisering kan een case zijn voor de ruimere samenwerking die wij uiteindelijk beogen in een concept als de UAB.

Waar wij doorgaans in laterale structuren denken (een pijler 'onderwijs' naast een pijler 'onderzoek' naast een pijler 'studentenbeleid', 'communicatie', ...), confronteert *internationalisering* ons met een realiteit die deze hele structuur horizontaal doorsnijdt.

Binnen de instellingen afzonderlijk is multilateraal overleg en een centraal gezicht voor *internationalisering* zodoende noodzakelijk om het aspect *internationalisering* een realistische plaats op de agenda te geven.

Ook binnen de Associatie wensen wij om diezelfde redenen een ver doorgedreven samenwerking die de 'laterale partners', VUB en EhB, horizontaal doorsnijdt, en die idealiter voor de hele associatie zelfs tot één centrale dienst internationalisering leidt.

2. De huidige situatie – “ de delen”

2.1. Overzicht centrale diensten en personen ‘Internationalisering’ binnen de UAB

2.1.1. Erasmus Hogeschool Brussel

Centraal: Bureau Internationalisering	
Jean-Pierre Roose	internationale projecten (Asia Link, Tempus, Leonardo da Vinci, Grundtvig, Intensive Programmes, Alfa, VLIR UOS); institutionele akkoorden; beurzenbeheer (niet-Erasmus); financiën; beleidsvoorbereidend; Voorzitter ‘Interdepartementale werkgroep Internationalisering’ liaison officer departementen, liaison officer VLHORA, liaison officer EU webmaster Engelstalige website
Johan De Stercke	studenten- en docentmobiliteit (in/uit: voorbereiden, onthaal, huisvesting, opvolgen, afhandelen); contacten met partners; informatiebeheer; liaison officer Vlaamse Gemeenschap (Erasmus, Erasmus Belgica)

2.1.2. Vrije Universiteit Brussel

Centraal: Internationale Relaties & Mobiliteit	
Filip Callewaert	Diensthofd; beleidsvoorbereidend werk; dagelijkse coördinatie
Griet Wijns (50%)	Erasmus uit; Erasmus Belgica; docentmobiliteit
Bernadette Mergaerts	Erasmus in; bilaterale Socrates akkoorden; liaison officer Vlaamse Gemeenschap
Renée Van Durme	ECTS; Leonardo da Vinci (stages); delegaties;
Jacqueline Couder (90%)	Instellingscoördinator Ontwikkelingssamenwerking Noord-initiatieven; projecten EU; liaison officer Onderzoek (R&D); liaison officer KUBrussel (Ontwikkelingssamenwerking)
Marleen Vereecken	Instellingscoördinator Ontwikkelingssamenwerking Zuid-initiatieven; IUS-assistent (Vietnam)
Stefaan Putzeys	IUS-assistent (Kenya, Cuba) ; administratieve vereenvoudiging
Patrick Boeckstijns	Sociale dienst buitenlandse studenten; huisvesting; liaison officer Studentenbeleid
Bruno Verwee	Integration & Information Officer; communicatie; buitenlandse-studentenparticipatie; buitenlandse-studentenkringen; buitenlandse-onderzoekers-activiteiten (sociaal) liaison officer UCOS; liaison officer diversiteit;
Martine Gheysen	Administratief medewerker VLIR UOS; onthaal VLIR UOS-studenten; culturele akkoorden
Carine Steenwinckels	Administratief medewerker; korte verblijven; communicatie
Josée Lafruit	Administratief medewerker; logistieke ondersteuning

Eind 2004 –begin 2005 bracht de Vrije Universiteit Brussel een aantal diensten samen die afzonderlijk een of ander aspect van internationalisering behandelden. Bedoeling van deze actie was het geheel meer te laten zijn dan de som der delen.

Al na korte tijd is het duidelijk geworden dat er inderdaad een flinke overlap is in de diverse taken van deze diensten, en, dat na een eerste taakverdeling al enige ruimte vrij komt voor de verkenning van nieuwe horizonten. De bovenstaande taakverdeling is in geen geval definitief.

Met de oprichting van de Dienst *Internationale Relaties en Mobiliteit* gaat tevens de oprichting van een *Academische Raad Internationale Relaties en Mobiliteit* gepaard die op de VUB beleidsmatig het project *internationalisering* zal ondersteunen.

De voorzitter van de raad en het diensthoofd participeren in de *VLIR-werkgroep Internationalisering*.

Voor het aspect *Ontwikkelingssamenwerking* gebeurt deze beleidsondersteuning momenteel nog door het *Bureau Ontwikkelingssamenwerking* (BOW) dat vroeger functioneerde binnen de structuur van de *Onderzoeksraad* en in de toekomst te situeren valt binnen de structuur van de *Academische Raad Internationale Relaties en Mobiliteit*. De ondervoorzitter BOW participeert in de werkgroep *VLIR - Universitaire Ontwikkelingssamenwerking*.

Het diensthoofd van de Dienst *Internationale Relaties en Mobiliteit* is tevens lid van het bureau van *BRAINS*, het Brussels EU-bridgehead-mobiliteitcentrum voor onderzoekers.

Verder heeft de Dienst *Internationale Relaties en Mobiliteit* tal van samenwerkingen met andere diensten van de Vrije Universiteit Brussel, bij de beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken rond *internationalisering*.

Bijvoorbeeld:

- Dienst Onderwijszaken:

- * overleg m.b.t. verhogen van de opvangcapaciteit in opleidingen
  - * overleg m.b.t. *Internationalisation at Home*
  - * overleg m.b.t. onderwijsvernieuwing t.b.v. vorige twee punten
  - * overleg m.b.t. Erasmus Mundus, Joint Curriculum Development, Leonardo Projecten
  - * overleg m.b.t. ECTS, diploma supplement
  - * overleg m.b.t. de inschakeling van de trajectbegeleiders in het traject van buitenlandse studenten
  - * overleg m.b.t. kwaliteitszorg en internationalisering
  - * overleg m.b.t. institutionele samenwerking
  - * ondersteuning door de juridische dienst binnen Onderwijszaken voor wat betreft samenwerkingsakkoorden met onderwijsaspecten of in verband met stages.
- Internationale Relaties en Mobiliteit* wordt uitgenodigd op de Onderwijsraad en is vertegenwoordigd in de Voorzittersvergadering.

- Dienst Studentenbeleid:

- * overleg m.b.t. studentenvoorzieningen t.b.v. de buitenlandse studenten (in het kader van het op te stellen beheerscontract)
- * overleg m.b.t. registratie van studenten
- * overleg m.b.t. recrutering van buitenlandse studenten
- * overleg m.b.t. informatieverstreding naar buitenlandse studenten
- * overleg m.b.t. buitenlandse-alumnibeleid

- *Dienst Research & Development (Onderzoek)*

- * overleg m.b.t. mobiliteit van onderzoekers, m.n. EU-mobiliteitscentrum
- * overleg m.b.t. master- en PhD-beurzen (ex-VUBAROS)
- * overleg m.b.t. internationale onderzoeksprojecten
- * overleg m.b.t. institutionele samenwerking
- * overleg m.b.t. ontwikkelingssamenwerking
- * overleg m.b.t. informatiemanagement onderzoeksangelegenheden
- * ondersteuning door de juridische dienst binnen Research & Development voor wat betreft samenwerkingsakkoorden met onderzoeksaspecten, aspecten Intellectual Property e.d.

Een nauw overleg met de Rector en de Vice-Rectoren en diensthoofden Onderwijs, Onderzoek en Studentenbeleid is mede mogelijk doordat het diensthoofd van de Dienst *Internationale Relaties en Mobiliteit* lid is van het Algemeen Beleidscollege (ABC) van de universiteit.

- *Dienst Personeel*

- * overleg m.b.t. administratieve afhandeling korte verblijven
- * overleg m.b.t. informatiestroom personeel
  - dat naar het buitenland gaat
  - dat uit het buitenland komt
- * overleg m.b.t. portal voor in- en uitgaande docenten
- * overleg m.b.t. informatiemanagement (buitenlands)personeelsaangelegenheden
- * ondersteuning door de juridische dienst binnen Dienst Personeel voor wat betreft
  - samenwerkingsakkoorden met aspecten docentmobiliteit of in verband met stages
  - visumproblematiek

- *Dienst Verzekeringen*

- * overleg m.b.t. contracten en polissen voor
  - binnenkomende studenten, docenten
  - uitgaande studenten, docenten

- *Dienst Interne en Externe Communicatie*

- * overleg en samenwerking m.b.t. het ontwerp van
  - de "Student's guide – before you take off",
  - de "Student's guide – practical guide"
  - de 'corporate brochure'
  - de Engelstalige e-newsletter
  - de Engelstalige website

- *ITO (Instituut voor Taal Onderricht)*

- * overleg m.b.t. de taalondersteuning voor buitenlandse studenten en onderzoekers
  - bv.
  - Nederlands voor beginners
  - TOEFL tests
  - English Table
  - TANDEM

- *De Centrale Doctoraatsbegeleiding*

- * overleg m.b.t. mobiliteit van junioronderzoekers

- *Commissie Diversiteit*

* overleg m.b.t. de koppeling 'internationale studenten', *Internationalisation at Home* en diversiteit en een beleid dat daarbij hoort.

2.2. De taken

Om welke taken gaat het?

- 1) beleidsvoorbereiding internationalisering
  - a. proactief beleid:
    - i. Integrated Action Programme in the Field of Lifelong Learning (2007)
    - ii. European Policy Statement
  - b. ECTS-label en Diploma Supplement
  - c. partnerbeleid
    - i. beheer bilaterale akkoorden
    - ii. ondersteuning onderhandelingen nieuwe partners
    - iii. onderhouden externe relaties
    - iv. ondersteuning delegaties in/uit
  - d. beleidsondersteuning 'opvangstcapaciteit opleidingen'
    - i. afstemmen vraag/aanbod
  - e. verkennen van onontgonnen terrein
    - i. projectmatig
    - ii. geografisch: zie partnerbeleid
  - f. marketing van de instellingen
    - i. corporate brochure
    - ii. beurzen en congressen
- 2) onthaal en opvang buitenlandse studenten, onderzoekers en docenten
  - a. verstrekken informatie
  - b. administratieve ondersteuning
  - c. huisvesting, registratie, ...
- 3) begeleiding uit-studenten, uit-docenten, uit-onderzoekers
  - a. verstrekken informatie
  - b. administratieve ondersteuning 'terugkeer'
- 4) communicatie
  - a. sensibilisering 'internationalisering'
    - i. nieuwsbrief, brochures
    - ii. intranet
  - b. informatiebrochures voor in-clientèle
  - c. EU-mobiliteitscentrum voor onderzoekers (informatieportal)
- 5) *internationalisation at home*
  - a. beleidsondersteuning 'open campus'
  - b. integratie buitenlandse student/onderzoeker
  - c. integratie Vlaamse student in internationale context
  - d. internationale dimensie in het curriculum
- 6) taalbeleid en talenaanbod
  - a. aanbod voor in-clientèle: Nederlands
  - b. aanbod voor uit-clientèle
- 7) sociale voorzieningen (huisvesting, sociale begeleiding, jobdienst, ...)
  - a. kanaliseren huisvestingsproblematiek
    - i. samenwerking officiële netwerken
    - ii. opzetten officieuze netwerken

iii. korte verblijven

- 8) logistieke en administratieve ondersteuning bestaande onderwijsprojecten, onderzoeksprojecten, andere internationale projecten
  - a. VLIR UOS (VUB)
  - b. Leonardo Mobiliteit, Leonardo Projecten, Asia Link, Alfa, Tempus, Intensive Programmes, Grundtvig (EhB)
- 9) netwerking: UNICA, VLIR, VLHORA, ULB, ...

2.3. De huidige samenwerking

De huidige samenwerking op vlak van internationalisering tussen EhB en VUB bestaat op ad hoc basis. Voornamelijk de lokale samenwerking is van die aard dat ze gebaseerd is op toevallige individuele contacten.

Centraal zijn er plannen om voor het beheer van Erasmus-mobiliteits-data en de daarmee verbonden administratieve workflow nauwer samen te werken, en onlangs is ook voor de VLIR-UOS-materie samengezeten en werden afspraken gemaakt.

Voor taalbeleid zijn vroeger reeds initiatieven ondernomen om nauwer samen te werken, maar ook hier lukt dit maar voor vrij nauw omschreven aspecten (bv. EILC (intensieve cursussen Nederlands) voor inkomende Erasmusstudenten).

Er is binnen de beide centrale cellen een duidelijke wederzijdse bereidwilligheid veel nauwer samen te werken. Beide cellen beseffen dat er een complementariteit bestaat en dat een gestructureerde samenwerking extra vruchten zou kunnen afwerpen.

De belangrijkste factoren die dergelijke samenwerking niet bestendigen zijn enerzijds het ontbreken van een duidelijk en krachtig signaal van de betrokken besturen en anderzijds de extra energie en tijd die gepaard gaat met om het even welke reorganisatie.

Een reorganisatie van taken en personen vergt in de transitieperiode inderdaad veel extra energie – waar betrokkenen op natuurlijke wijze voor terugdeinzen en initiatieven terzake achterwege laten; toch is het de bedoeling en ook de realiteit dat na de overgang extra tijd en energie vrijkomt voor nieuwe horizonten binnen de nieuwe groep.

Vandaar onze vraag naar een krachtig en duidelijk signaal van onze overheden om inzake internationalisering dergelijke denkoefening te ondersteunen en mee vorm te geven.

3. De toekomst: het geheel

Het mag in elk geval duidelijk zijn dat de agenda '*internationalisering*' in de toekomst meer en meer ook andere agenda's mee bepaalt en zodoende erg in belang toeneemt. Het daarmee verbonden takenpakket is een grote uitdaging, en dat, voor beide partners van de associatie.

Wij dreigen echter individueel diverse boten te missen, voornamelijk door de beperking van het korps dat het takenpakket op zich neemt.

Inspanningen voor *internationalisering* worden door docenten eerder als last beschouwd, voor zover deze inspanningen geen onderzoeksoutput opleveren en dus niet 'wegen' in evaluatiedossiers. Dat maakt het belang van een sterk uitgebouwde ondersteunende administratie des te groter zodat de drempel naar de gevraagde inspanningen van docenten geminimaliseerd kan worden.

Wij blijven allen erg realistisch wanneer het over de huidige en toekomstige stafbezetting van beide centrale cellen gaat. Vooral in dit opzicht achten wij een doorgedreven samenwerking van beide partners hoogst noodzakelijk.

3.1. Samenwerking beleid internationalisering

3.1.1. Integrated Action Programme in the field of Lifelong Learning (2007) Erasmus / Leonardo da Vinci / Grundtvig

In 2007 volgt een nieuw programma Socrates II op. Dit programma moet het huidige aanbod vereenvoudigen. Voor de pijlers Erasmus, Leonardo en Grundtvig kunnen de beide associatiepartners erg nauw samenwerken op vlak van projectvoorstellen, partners, administratie, onthaal.

3.1.2. Projecten : Complementariteit en expertise-uitwisseling

Het is duidelijk uit de taakomschrijvingen boven dat er een complementariteit bestaat tussen de twee associatiepartners wat de centrale ondersteuning van EU- en andere internationale projecten betreft. Een expertise-uitwisseling komt hier beide partners ten goede, en maakt ruimte voor de verkenning van nieuwe horizonten, noodzakelijk voor een proactief beleid.

3.1.3. UAB institutionele akkoorden: gemeenschappelijke partners

Beide associatiepartners beschikken over heel wat 'slapende' akkoorden. Daarenboven hebben beide associatiepartners heel wat gemeenschappelijke Socratesakkoorden.

Actieve akkoorden vergen een voortdurende opvolging. Samenwerking ligt hier voor de hand. Alnaargelang de aard van de overeenkomst moet steeds overwogen worden in hoeverre de akkoorden samen kunnen afgesloten worden. Voor sommige terreinen moeten institutionele akkoorden ook samen tot stand komen.

In elk geval moeten dergelijke akkoorden samen beheerd worden.

3.1.4. European Policy Statement

In beleidsteksten naar EU toe, ligt het voor de hand dat wij onze complementariteit mee opnemen, en waar mogelijk samen optreden.

3.1.5. LABELS: European Credit Transfer System (ECTS) / Diploma Supplement (DS)

Inspanningen die bij beide partners (zullen) gebeuren in het kader van ECTS/DS zullen leiden tot gedeeltelijk identieke producten. Daarom ligt het voor de hand dat ook hier een samenwerking tot stand komt.

3.1.6. UNICA, VLIR, VLHORA, ULB, ... : netwerking

Het belang van de netwerken waarin de respectieve partners in betrokken zijn is van groot wederzijds belang. Voor een efficiënte informatiestroom, en vooral het verdedigen van gezamenlijke actiepunten ligt een nauwe samenwerking voor de hand.

3.2. Samenwerking studentenvoorzieningen

Voor het aspect 'huisvesting' bestaat een goede samenwerking in de vorm van Quartier Latin. Voor (heel) korte verblijven merken wij dat onze respectieve officieuze netwerken ook hier complementair zouden kunnen zijn.

3.3. Samenwerking aanbod taalondersteuning

Er zijn reeds bijeenkomsten geweest rond het gezamenlijk opzetten van taalondersteunende initiatieven voor onze in- en uit-cliëntèle. Daaruit groeide het gezamenlijk initiatief van de intensieve cursus Nederlands voor Erasmusstudenten. Andere initiatieven bestaan nu lokaal, maar kunnen zeker samen meer kracht gegeven worden.

3.4. Logistieke samenwerking: 1 portal voor UAB

Vooraf op logistiek vlak blijken wij allemaal heel wat identiek werk te verrichten. De invoering van het concept *balieverrichtingen* (wat uiteraard ook een balie impliceert) kan bepaalde taken rond administratieve medewerkers concentreren.

Samenwerking op dit vlak kan voornamelijk ruimte vrijmaken zodat stafmedewerkers zich kunnen toespitsen op beleidsvoorbereidend werk en projecten.

3.4.1. Informeren en begeleiden van in/uit-cliëntèle

3.4.1.1. Eén info-portal

Net zoals de EU voor onderzoekers het concept van 'mobiliteitscentra' introduceerde, kan dergelijk concept ook voor de associatie geïntroduceerd worden, zij het dan voor een andere doelgroep: onze gezamenlijke in/uit-cliëntèle.

Dit brengt parallelle initiatieven samen die nu nog leiden tot erg gelijkaardige producten en het vermijdt in de toekomst dat tweemaal hetzelfde werk wordt gedaan. Dit is nu in vele gevallen zo voor informatielijnen (brochures, helpdesk, ...) die opgezet worden.

3.4.1.2. Baliehandelingen

De introductie van een balie en de daarmee verbonden baliehandelingen maakt het mogelijk dat onthaal, administratie-ondersteuning, informatieverstrekking rond administratief personeel geconcentreerd kan worden, waar nu alle medewerkers afzonderlijk – zonder balie – in betrokken worden. Deze situatie belet dat stafmedewerkers zich kunnen toespitsen op beleidsvoorbereidend en projectondersteunend werk.

3.4.2. Informatiebeheersystemen

In het kader van een administratieve vereenvoudiging die zich opdringt, werkt *International Relations & Mobility* (VUB) momenteel aan een plan om de versplinterde informatie en workflows rond internationalisering samen te brengen.

Elektronische formulieren en workflow moeten tevens de administratie rond in/uit-dossiers vereenvoudigen. Koppelingen met databanken is hier vanzelfsprekend.

Dergelijke praktijk moet tevens vermijden dat identieke data in parallelle circuits ingebracht en onderhouden moeten worden.

Omdat bepaalde data ook gemeenschappelijk zijn voor de associatiepartners (bijv. Socrates partners, huisvestingsnetwerken voor (erg) korte verblijven) kan de bovenstaande denkoefening opgetild worden naar associatieniveau. Geïntroduceerde elektronische workflows op de VUB kunnen ook voor het *Bureau Internationalisering* (EhB) geïntroduceerd worden.

Ten slotte hebben beide partners ook nood aan informatiebeheersystemen die het mogelijk maken op een vrij eenvoudige manier mogelijke partners voor internationaliseringsinitiatieven lokaal (in vakgroepen/departementen) te kunnen situeren. Dit is voornamelijk van belang voor het luik 'internationale projecten'.

4. Besluit

Net zoals de oefening nu voor de VUB wordt gemaakt – het samenbrengen van diverse diensten internationalisering, menen wij dat een gestructureerde samenwerking tussen de verschillende diensten 'Bureau Internationalisering' (EhB) en 'International Relations & Mobility' (VUB) zal leiden tot een reorganisatie die ruimte creëert voor meer mogelijkheden inzake het internationaliseringsbeleid van beide partners.

De invoering van één enkele internationale portal voor de associatie, met de daaraan verbonden in te voeren baliehandelingen die door administratieve medewerkers uitgevoerd kunnen worden, maakt het voor stafmedewerkers mogelijk nieuwe horizonten te verkennen en beleidsvoorbereidend werk te verrichten.

De complementariteit die nu bestaat kan op dezelfde positieve manier benut worden, zodat beide partners er beter van worden.

Internationalisering is ten slotte een interessante materie om als testcase te zien voor de samenwerking die een associatie uiteindelijk *is*. *Internationalisering* doorsnijdt tenslotte elke verticale pijler van het associatiegebeuren.